

MAGNITUDINIS
MENSURA

MODESTIÆ UMBRA

IN DIVO

LADISLAO

HUNGARIÆ

TUTELARI,

*In Principe Divi STEPHANI Proto-
Martyris Basilica*

CORAM

SENATU, POPULOQUE
ACADEMICO,

Dum

Inclyta Natio Hungarica eidem Divo suo
Præsidi ac Patrono solenni ad aras honoris
tributo litaret,

PANEGYRICO CELEBRATA.

DEFERENTE AC PERORANTE

Prænobili, Clarissimo, ac Excellentissimo Domino

FRANCIS. JOS. IGNATIO FRID,

Philosophiæ & Medicinæ Doctore, nec non p. t.
ejusdem Nationis Procuratore.

Die 26. Augusti, Anno MDCCXXXI.

VIENNÆ AUSTRIÆ,

Typis Joan. Baptistæ Schilgen, Statuum Prov. Inf. Austriæ Typographi.

C E L S I S S I M O

^{AC}
R E V E R E N D I S S I M O

SACRI ROMANI IMPERII
PRINCIPI ET DOMINO,
D O M I N O

EMERICO

è COMITIBUS

ESTERHASII

D E

GALANTHA,

ECCLESIAE METROPOLITANÆ
STRIGONIENSIS

ARCHI-EPISCOPO,

Sacrae Sedis Apostolicae Legato Nato,

PRIMATI REGNI
HUNGARIAE,

Ejusedmq; Suūmo & Secretario Cancellario,
Comitatūs Strigoniensis Supremo ac Perpetuo

COMITI,

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Majestatis

ACTUALI INTIMO STATUS, ET CONSILII
REGII LOCUMTENENTIALIS

CONSILIARIO,

Nec non

UNI è JUDICIBUS TABULÆ SEPTEM-VIRALIS, &c.

DOMINO DOMINO BENIGNISSIMO.

CELSISSIME AC REVERENDISSIME
SACRI ROMANI IMPERII
P R I N C E P S,
E T
DOMINE DOMINE BENIGNISSIME.

VT *TIBI* grata, & accepta publicam in lucem pro-
diret Oratio mea, non aliô scivit, aut potuit melius muni-
ri, & ornari præfidiô, quàm *TUO*. Non poterat autem, nec
debebat alium *TE* potiore quærere; ita secumferente
cùm materiæ pertractatæ, tum verò præcipuè mea illam
pertractantis conditione. Agitur de D. LADISLAO Hun-
garie Rege, cujus *TU* Honoris Zelotes exististi hætenus,
nec definesse in futurum. Hinc non miror: quod ij, qui

TE juvenem viderunt, jam *TE* eum, qui modò es, noverunt, ut quamvis in dies
virtutibus crederes, & à comuni sensu remota agendo *TIBI* dissimilis fieres, videri
tamen jam tunc in rara planta poteras, quales sis fructus editurus. Adibas, & am-
biebas quotquot erant, scientias gratus Candidatus, tali cum plausu, & fortuna,
ut, *Tunc* magis illas, an illæ *TE* exoptaverint, ambiguum sit; cùm nulla non scien-
tiarum aptum sibi, & gloriosum apud *TE* domicilium sponderet, in quo ad cæte-
rorum mortalium illicium resplendere possit. Exhaustisti imensum Theologiæ, &
Philosophiæ mare, terruisti difficultates perspicaciâ, & in quovis scopulo inge-
nium *TUUM* aut portum invenit, aut fecit. Vidit *TE* Roma in arena literaria divi-
nioris scientiæ Theses tuentem, nec dubitabat dicere, *TE* dudum & linguâ, & inge-
niô Angelicum expressisse Doctorem. Aggressus subinde docere altiores scientias,
& ingens doctrinæ argumentum ijs fuit, quos nactus es discipulos, *TE* audisse præ-
legentem. Quid de Excellentia Sacrorû Canonû, & Jurium, publici, Civilis, & pa-
trii peritia dicam? quorum notitia si uni, *TIBI* certè perspecta est, ut hac præditus,
non solum emendationi legû Hungariæ, sed & gravissimis aliis negotiis pro publi-
co Regni bono pertractandis, *TU* ut plurimum præesse merueris. Nihil dico de *TUA*
in Deum, & superos religione, vigilantissima erga Patriam nostram; in avertendis
ab ea periculis pietate, inviolata juxta legû, & clementiæ normam justitiæ admi-
nistratione, moderatione, morûve modestiâ, inatâ humilitate, humanitate cum
gravitate mixta, liberali in pauperes misericordiâ, profusa in literarû amantes mu-
nificentiâ, mirâ erga Religiosos cujuscunq; Ordinis largitate, in subditos benigni-
tate, aliisq; virtutibus innumeris, quibus vel ipse unicus sæculum nostrû redde-
res pretiosum, ut non abs re dixerim, in *TE* unum defluxisse non interrupto us-
quam alveô sanguinem purissimum *TUO* è Stemate Heroû, ut si cætera, quibus *TE*
eminere suspicimus, ornamenta abessent, sola nascendi conditione abundè ma-
gnus videare. Quis enim majus procurandarum animarû studium? religionis tu-
tandæ, amplificandæque conatum? promovendæ pietatis solertiam? in Antistite
quodam desideret, quam *TU* non præferres. Rexisti vix annos aliquot supra 30.
emerisus, Episcopus Vacientem Ecclesiam, rexisti unâ D. Pauli Ordinem Ecclesiæ
totius ornamentum, decus ipse utriusque. Verum vix Vacium gratulabatur sibi
TE datû, jam dolebat amissum. Jure quodam sibi Croatia visa poscere *TE* Pasto-
rem, quem magnâ parte antè aluisset: at quemadmodum *TE* perpetuò suum esse
volebat, brevi se tantô capite orbatam vidit, dum *TE* Hungaria repetiit, non passa,
ut aliis fulgore virtutû diem priûs, propiûsque quam sibi accenderet, propiorem
videre gestiebat Archi-Episcopale Strigoniente Palliû, ut minore mora aliquando

ad *TE* tranſiret. Dedit *TE* Viēna Veſprimio Epiſcopum, hac tamen lege, ut & ipſa totum *TE* ſervaret, ſed ne ſola haberet, tuum ingeniū, & virtus effecit, quam *TU* Eccleſiam ex ruderibus magnificē, non minūſ ac ſumptuoſiſſimē ad perfectū Statum deduxiſti. Per tres Infulas aſcendiſti ad ſumam, & fuēre Infulæ Tirocinium dignitatis hujus, non meritorum. Meritus hanc eſ, dum primam haberes, non id fortunæ, ſed naturæ eſt, quæ animū ad omnem virtutem, ingeniū ad ſcientias formavit. Dum enim ſacram per Hungariam rempublicam ſumus Antiſtes procurare juſſus, tantō propiūſ es Deo admotus, quantō ſublimiūſ ſupra cæteros evectus. Archi-Epiſcopi & Primatis in Hungaria dignitate eſ donatus, in qua etiamnum inſigni Archi-Diœceſis Strigoniēſis emolumentō perſeveras, ſicq; ex recluſa Eremō Ordinis S. Pauli ad ſumum dignitatis faſtigium in Clero Hungariæ pertigiſti, quæ virtutum præmia vel potiūſ teſtimonia *TE* cunctis charum, admirabilem propē univerſis reddiderunt. Nominatus eſ annō ſanctō Præſul, non aliō debebas, ne vel tempus abluderet à moribus *TUIS*. Et conſecratus bis annus ille eſt, ſemel à Roma, quodd porta gratiarū pateret; iterū à Vienna, quodd *TE* Archi-Præſulem dignāſſet. Temporis illius beneficii fructum ingentem cæpit Hungaria, cū *TE* velut Theſaurū bonum ſibi offerri ultrō audiret. Quas prærogativas dum Aula cerneret, *TE* ſubito Auguſtiſſimus noſter Imperator, ac Hungariæ Rex CAROLUS VI. Reipublicæ admovit. Summum Cancellarium, Regniq; Primatem jungis Archi-Epiſcopo, nec munia confundis. Utrūmq; ſacrum efficis. Ignorant penē ſuam naturam negotia, dum illa tractas. Pari religione profana inter & ſacra verſaris: Procuras Regni comoda, ut Eccleſiam, Eccleſiam *TUAM*, ut Regnum. Agis Paſtorem, dum Principem, & curas Principis ſolviſ lucro Paſtoris. Memor, *TE* eſſe & Conſiliarium, & ſacrum Antiſtitem, utriuſque virtutes *TE* cum in Conſilium adhibes, illum prudentia, ſagacitas, jurisperitia; hunc religio, & pietas in Senatum comitatur. Ut adeo verum manet: aliud intra cancellos cudi non poſſe, in quibus indefeſſe laborat *TUA* pro ſaluberrimis conſiliis prudentia, pro cauſiſſima imminentium negotiorum providentia, ſagacitas, ad agendum dexteritas, ad exequendum fortitudo, & verbis factiſque probata ſemper incorrupta fidelitas. At ne vacuiſ, ut ajunt, manibus vultum illum ſubirem, in quo virtus, & ſapientia Principem ſibi ſedem dudum defixerat, en! pauca, quæ vides, folia, in quibus quot literas, tot devinctiſſimi *TIBI* animi notas leges, *TIBI* offero; nec enim illi, quem dudum literæ adorârunt Principem alienum, quid à literis arridere poſſe credebam. Munus utut tenue, attamen *TIBI* longē fore gratiſſimum quis ambigat? tum quodd ex intimo voto meo pondus acceperit, tum quia *TUA* omniſ faſtūſ & arrogantiae expers humanitas, minima etiam gratioſo intueri oculō conſuevit. Quamquam & ex eo pauca hæc folia accepta *TIBI* fore confidam, quodd argumentū contineant, quodd ipſe tractas, dum ſanctus pro ſanctis laboras, & LADISLAI inſuper D Hungariæ Regiſ laudes rudi licet expreſſas ſacundiâ completantur. Novi quā cordi *TIBI* ſit ſanctus hic Incola, quāmq; tenero in eum affectu ferariſ. Accipe igitur ſinceram hanc obſtriſtiſſimæ voluntatiſ meæ teſſeram, quam gratam, ut ſpero, pro Clementia *TUA* habebis, uti ego dum vivam, infixam ſemper animo grandia illa beneficia, quæ in me hætenus plenā manu contuliſti. Erit, ſic autumo, ut ſanctiſſimi Regiſ laudes, quas brevi hic compendio concluſeram, eō frequentius in omniū manibus verſentur, ubi Nomen *TUUM* pro illiſ præfixū viderint, quodd legere quidem *TUI* omneſ ſine geſtientiſ animi voluptate atq; amore non poſſunt. Erit denique, quodd novo beneficii me genere devinctiſſimū eſſe exiſtimem, quodd labores meoſ *TIBI* deferre licuerit, cui me ipſum, atque conatus omneſ conſecro, dicōque,

CELSITUDINIS TUÆ

æternūſ devotus

FRANC. JOS. IGN. FRID, Phil. & Med. Doct̃or,
p. t. ejusdem Nationis Procurator.

ORATIO.

A fuit complurium Principum cum primis Virorum famæ, ac provehendæ communem suprâ hominum modum gloriæ cupiditas, ut ad imprimendam populo immensam magnitudinis suæ imaginem, non nisi maximas, in metiendis opibus, potentiâ, felicitate, quin & corporis sui effigianda specie mensuras adamarent. *Reverendissime, Perillustis, ac Magnifice Domine Antiquissimæ, ac Celeberrimæ nostræ Universitatis Rector, Inclyta Natio Hungarica, Senatus, Populusque Academicæ.* Certè terrarum ille terror, & Jovis scilicet filius Alexander Macedo, cùm ab Indiis exercitum reduceret, ampliore vallo extendi castra, latiora tentoriorum relinqui vestigia, ipsa equorum præsepia majore formâ fabricari imperavit; quò, his è monumentis Giganteam quandam exercitûs magnitudinem decepta posteritas metiretur. Sic & Xerxes Persarum Imperio tumidus, summam inter opum, potentiæque amplitudinem humani corporis aspernatus angustias, non nisi factis ingentibus æstimari appetebat: & constratò pontibus Euxinò, perfosso montis Athus latere, ex ficcato Lyci amnis alveò Gigantis mensuram implere factis, quam corpori prior natura negaverat, adlaborabat. Sed & viros æmulata Semiramis, ut majores sexu animos relictis etiam in imaginibus ostentaret, non nisi Colossum, magnitudinis suæ statuam referre voluit, ut vel inde metiretur posteritas, parem Gigantis animam muliebri in corpore habitâsse. Quid de Ogi Basanitarum Regis lecto dicam, novem facilè cubitos longitudine exæquante? An non Giganteam Regii corporis molem, ea tanquam ex mensura conjectamur? quid de immani illa Philistæi hasta? quæ nullius hodie viribus tractabilis dubium non relinquit, horrificum bellatorem illum omnem humani corporis modum excessisse. Sed nec Hungaria, uti

magnarum hodie mentium, ità prægrandium quòque corporum foecunda genitrix, suam deesse patietur symbolam : quæ Gigantis Hungarici, nuper è veteribus ruinis refoffi molem ex dente (qui viri validi pugnum magnitudine exæquaret) facile est dimensa.

Fuère tamen, qui etiam è minimis maximarum quarúmque rerum mensuram ducere non dubitabant. Enim verò magnitudinem, robur, ferociam leonis, unde Phidias, nisi unici ex unquis aspectu intellexit? Apellis artem, quid Protogeni prodidit? an non linea unica eò subtilitatis ducta artificiò, ut pictorum Principem tantillum quantumvis opus loqueretur. Admirabilem Callicratis industriam, quid celebrem omni posteritati transcripsit? an non minutissima navis eburnea, quam insecti contegere ala potuit, nulla tamen posteritas artificii magnitudinem desinet admirari? Quà demum Mirmecydes mensurà suam comendavit artificium? an non formicà illà, quam ea subtilitate ex ebore sculpserat, ut cum oculos planè effugeret, plùs admirationis spectatòribus, quàm voluptatis reliquerit. Quid porrò orbis terrarum latissimè diffusi situm, amplitudinem, & in quæ dispertitur imperia vastissima, an non modico angustæ tabulæ limite metimur? Sed & immensos cœlorum orbés, vastissimásque tot Siderum moles angusta in sphæra describimus angustiore tubi specularis vitro mensuram. Quà nam nunc ego inter pugnantia sibi adeò exempla magnum LADISLAUM mensurà metiar? invidisse is quidem suam nobis magnitudinem visus est, qui semper ut illam absconderet, in umbrà delituit, benè tamen; nam ipsa umbra magnarum sæpè rerum mensura est. Hac mihi hodie pace vestra Academici, Inclytáque Natio Hungarica metiendum LADISLAUM suscipio, hæc illa mensura erit, ex qua pateat quantus intra semetipsum quantáque magnitudine LADISLAUS fuerit: hæc illum magnum pariter mortalium exhibebit oculis, hæc denique maximum falli nesciis obtutibus objiciet. Néque hic in suscipiendo Panegyrici munere minimam temeritatis umbram expavescò, quòd abolitum (proch dolor) multis jam ab annis hoc è pulpito dicendi argumentum, non ij subire voluère, quorum præsentia, Majestas vultûs, majus adderet pondus orationi, majorive Divus ipse condecoraretur Encomiò; Ego, non ætate, non honore, non æstimatione inferior, in medium prodire, panegyrici munus (multis licèt novum id ac mirabile videbitur) sinè erubescentiæ notà assumere non verebar. Minimè illustre quidem, aut superbum est: quod dico, umbra mensura magnitudinis Divi LADISLAI.

Admirabilis illa rerum omnium artifex, & moderatrix natura, ut ingenium suum exquisito planè, atque singulari artificio ostende-

ret,

ret, magnitudinis veræ, germanæque mensuram non aliam magis, quàm nihilum constituit. Nihilum lucis umbra cùm sit, haud aliâ tamen magis mensurâ in lucem ponit, quàm magna sint objecta soli corpora, & ipsa lucis exclusione ignotam antehac magnitudinem illustrat, & manifestat. Magnæ nimirum umbræ, non nisi à corpore, quod in semet ipso magnum, & propria sibi mole grande sit, proficisci, aut nasci possunt, & quæ soliditati suæ, atque amplitudini debeant, quòd lato limite viam luci præcludant. Haud magnas jacet umbras Myrica, nec orbem volatu obscurat culex, nec quæ per aërem sinè lege discurrent minima atomorum corpuscula solis lumen obumbrant. Magnorum corporum est magna luci obstacula ponere: Magnus est Athos, qui vastum mare umbrâ obtegit: magnæ Ægyptiorum Regum pyramides, quarum umbra in multa Ægypti stadia porrigitur: magnus toto celebratus orbe solis ille Colossus Rhodius, qui Rhodum insulam, lato quamvis diffusam ambitu, umbrâ tamen suâ universam est emensus. Vastissimum illum Tenariffa in insula dici verticem, orbis inter montes altissimum, quò argumentò nautæ intelligunt? nisi cùm umbram ejus, ad plura quamvis passuum millia etiamnum ab insula diffiti subiêre. Libani cedros præ reliqua minorum arborum plebe, altiore in nubes cacumine assurgere qua alia decem peda viator comperit? quàm ubi lætum diffusæ per jugum umbræ, proceritas crescentis in æthera verticis altitudinem cadendo dimetitur. Nulla præbet volucris exilis Spinus umbracula. Vasta Jovis quercus, aut Cyri Platanus, aut Babilonico somniata Regi procera illa arbor sit, necesse est; cujus sub umbra & volucres cœli, & terræ animantia hospitantur. Vix modicum agelli patrii limitem, aut Fabricii cujusdam, aut Curii obumbrant mapalia. Tarpejæ rupis etiam ab umbra describitur Majestas. Nihil solis tenella apum cruscule floribus eripiunt. Leonis etiam umbra spectantes terret. Adeò verum est, magnas umbras nonnisi à magnis proficisci, & solida esse, vastaque oportere corpora, quæ diffusis latius umbraculis solis radios atque lucem excludant. Ex quo quidem quanta D. LADISLAI sit magnitudo facile sanè assequi mensurâ licet: quem tantas se se in umbras diffudisse accepimus, quantas ne Gigantæ quidem magnitudinis corporibus ulla unquam ætas attribuit. Est namque præsignis, & heroæ plena magnitudinis umbra modestè sese submittentis animi gloriosa obscuritas, suique despicientia, magna inter illam, & imbutum Sacro sui contemptu animum cognatio: utraque lucem fugit, publico à sole avertitur, excludit splendorem, amat caliginem, tenebras quæis condatur, aut invenit, aut præcluso illustrioribus radiis accessu facit. Gaudet ab ipsis lucis incrementis suam intendere profunditatem

umbra; gaudet in media se se obtrudentium honorum luce incrementum fumere animi demissio. Illa non nisi solidis à corporibus, quæque nullos luci aditus præbeant, describitur: hæc non nisi solidis à virtutibus, quas nulla blandientis gloriæ subtilitas penetrare possit, proficiscitur. Illa parem ab injecto luci auro, aut purpura, quàm à vilissimis quibuscunque corporibus, atram inducit caliginem: hæc eadem & illustriora virtutum facinora, & abjectissima Servilium operum ministeria obscuro demissi animi colore depingit. Umbra igitur est animi demissio, eaque tantò major, diffusaque latius, quantò altius se se, quàm committatur, virtus extulerit. Quousque verò Augusta hæc obtegentis splendorem suum, atque obumbrantis animi obscuritas in LADISLAO se extendit! quanta erat umbra illa, quâ profano in vitæ genere, congenitam sibi Serenissimis ab incunabulis lucem modestiâ, vultus obtegere, luxus aulicos despicientiâ obscurare, familiari erga infimam plebeculam popularitate, & non nisi precariò exoratis famulorum obsequiis obumbrare nitebatur. Quàm cruentâ tergum umbrâ depinxit sui despectio? qua Servilem in modum agnato Regibus sanguine ebulliens corpusculum laniabat. Quàm ferales lateribus umbras vulnerum induxit livor? dum penè hominem oblita demissio impressis altè calcatribus vilissimi jumenti instar costas compungeret. Quàm densam magno nomini caliginem mortalis gloriæ contemptus offudit? Quo Duce splendidissimo cum apparatu ad Ungarici dignitatem solii in erepti locum Principis eveheretur LADISLAUS, habuit siquidem maximam eam mortalium gloriam, ut Rex à Rege, à Sanctissimo, inquam, Ungarici Regni Conditore STEPHANO Pronepos derivaret originem, ipsaque nascendi prærogativa gradum ad imperandi fastigium facere jure posset. Verùm adeò nihil in favorem LADISLAI privilegium illud facturum erat, ut etiam decreto Antistitum Salomoni æmulo cederet regale diadema. Quid jam illa de umbra dicam? quam sanè maximam Regali jam insignitus corona ab se se sparferat LADISLAUS. Quis illic magnorum natalium, vel remotam injecit mentionem? quin verecundus rubor, vultum nativâ quasi nube obumbraret. Quæ abjecti ministerii se copia obtulit? quin sui ultimas velut in tenebras detrudendi copiam avidè arripuerit. Unde ullam aut erroneis hominum opinionibus: aut Spontanea sui accusatione derivare in se despectionem poterat? quam non immenso latendi desiderio cupidissimè complecteretur. Sanè dum Waradini se in Monasterii tenebras reconderet, ut sibi, Deoque vacaret, dum virtutes suas profundissimæ modestiæ adscita tanquam nocte obtegeret, dum in publico Procerum Magnatûmque confessu ingenii, sapientiæque dotes ficta oculere hebetudine contendere.

tenderet, quid aliud spectabat? quid agebat? quàm ut seclusa omni luce ingenii, sapientiæque quàm altissimas de se umbras jaceret, quas intra mortalium oculis obscurus, ac penè nullus deliteret. Nihil tamen agis, nihil obtines LADISLAE, frustra caliginem luci tuæ quæris offundere, ipsa ex umbra tuam dimetior magnitudinem. Quemadmodum ex umbra corpus, ita ex hac ipsa tua tam latè diffusa animi demissione, solidam, sublimem, intra semetipsam magnam sanctimoniam tuam æstimamus.

Quàm enim orbe major magnanimitas illa, quæ amplissimas paternæ ditionis opes, potentiam, dominatum cum humili, eaque submissa animi voluntate commutavit, dum in suscepta Hierosolymas expeditione contra inimicos crucis CHRISTI (nisi morte præventus fuisset) dimicare sanguine suo concluderat, toti tamen præesse exercitui indignum se se judicabat. Quàm invicta constantia? quæ difficiliora perrupit obstacula, ut se se deprimeret, quàm quisque ambitiosæ Sectator gloriæ, ut altiore se attolat fastigio. Quàm solidus rerum mortalium contemptus? quàm mirabilis honorum fuga? quàm cœlestis, ardor animi? quem nec speciosus gloriæ fulgor perstrinxit, nec abblandiens, voluptas inescavit, nec Regiæ coronæ Majestas traxit, nec ignea illa (quæ ultima ferè exuitur) magnis innata mentibus vis à latendi consilio studioque evocavit. Magnum itaque te umbra dicit, & immensam magnitudinis virtutem loquitur LADISLAE, ferè enim sui abjectio magnas virtutes signat, aut facit. Quando virtus quæque tantò in semetipsa major est, atque excelsior, quantò plus habet conjunctæ sibi germanæ animi demissionis. Magnum hætenus propriâ sibi, intimæque insita magnitudine LADISLAUM ex umbra vidimus: nunc eandem ad mensuram Magnum quoque in oculis, judiciòque mortalium metiamur. Nimirum res quas alia arte, atque industria mensurare non possumus, magnitudo humano sæpè numero intellectui sola ex umbra innotescit. Lunæ certè tanto à nobis intervallo remotum sydus, quantam se se diffundat in magnitudinem non aliunde, atque ex illa, quam soli interposita telluris in globo describit, umbra, Astrorum periti metiuntur. Sed & terram ipsam Lunæ sydere quinque, & quinquagenis vicibus majorem in molem extendi, quâ aliâ mensurâ, quàm ex illa, quâ totus Lunaris orbis in notis Lunæ deliquiis terrarum ab orbe involvitur, imò latissimè exceditur, umbra intelligimus.

Regalis denique Ungariæ astrorum chorus, quàm numero innumerabilis, tam cœlestium vastitate corporum, immensus,

C

quan-

quando magnitudinem suam mortalibus explorandam oculis manifestius explicat? quàm ubi alterum averſus in orbem Phœbus noctis tenebras cœlo obfuderit, fato quodam, ut res etiam maximæ, atque illuſtriſſimæ, non aliunde magis, atque ex umbra intelligantur. Quid mirum itaque, LADISLAI etiam magnitudinem caligantibus ad cœleſtem illam ſanctimoniæ lucem humanis oculis ex umbra potiùs, quàm ſua cum modestia involverat innotuiſſe. Innotuit certè ab humilis modestiæ umbra Magnitudo LADISLAI, cùm tanti ſanguinis, opum, gratiæ Princeps, primas inferioris longè ordinis nobilibus cederet, cùm nihil in cultu corporis ſuperbum, nihil in verbis magnificum, nihil in moribus ſaſtidioſum præſeferret, cùm non illum propriæ (quibus in ore hominum, oculiſque verſabatur) dotes ad faſtum, aut æmulatorum faſtigium efferrent. Hinc non miror, unanimi Europæorum Principum ſuffragio, ad Romani Imperii faſces evocatum LALISLAUM; ſapientiſſimè enim terrena moderatur, cui cœleſtium prima cura eſt in humanis errare nequit, qui mentis ſuæ ſenſus, qui actiones cum mente integra ad Divina dirigit. Sed vota piorum Principum ludit modestia LADISLAI, quæ conjuncta regna maluit ſervare ſuperis, quàm longè diſſita, non integrè Deo dicata. Et certè publica virorum Principum voce Ungariæ Vir beatus audiit, quem defixus dudum cœlo animus longè ſupra humanæ cupiditatem gloriæ evexerat; dum mortali negabant conſtare corpore, quem adeò mortalibus à curis abduxiſſe videbant animum, ut quod ſummum humana inter bona vulgus æſtimat, gloriam, nullo ipſe pretio, aut exiſtimatione dignaretur. Sed nec minùs ſubmiſſionis in umbra LADISLAI magnitudinem vidit, & dimenſa eſt, gemma urbium, & ocellus Ungarici Imperii, quando conſpexit LADISLAUM etiamnum Principem modestiſſimo amiſtu, cibo, comitatu uti, non lecticâ, aut eſſedò ad delicias, non equo ad ſplendorem ſubvehi, inter confluæ Nobilitatis luxum, adeò omnem ſibi pompam interdicere, ut non ad viſendam urbem florentiſſimam, quàm ad exercendæ ſubmiſſionis palæſtram acceſſiſſe videretur. Vidit Poſonium Regiò proximè ornandum diademate, & hanc licèt dominandi potentiam, ab incolarum charitate, Magnatum voluntate ſibi imperatam, à cœlo decretam LADISLAUS admiferit, eam tamen ſic duplici Dei, & Populi amore, coarctavit termino, ut non ultra vires ſuas exerere, Regium, aut decorum crederet. Quando enim invito vertice Diademe Regium, coacta manu Regale ſceptrum, non regnandi cupiditate, ſed aliorum neceſſitate regnum

ſuſce-

suscepit, simul honorem superum, religionem fidei, ac subditorum fortunam suis humeris recumbere arbitrabatur. Dicite amabo, quod omen magnitudinis certius? non enim Magnus est, qui magnis fulcris innittitur: maximum alias dixerim, cujus pedibus Colossus substraveris, pumilionem; sed qui sublimia quæque animo suo reputat inferiora. Excelsi montes, cognati cælo vertices, fastigiatae turres tempestatibus objacent, & primæ cæli injurias excipiunt, magna culmina factorum invidiam alliciunt, & provocant fulmina: sæpè ignavos in purpura orbis ingemuit, sæpè abjectus etiam excelsa tenuit, quæ nonnisi amplissimæ capacitatis animus contempsit. O novum & inauditum ad Principatum iter! thronus à LADISLAO repulsam patitur, quem alii emptis legionum suffragiis, stratis cadaverum acervis, scelere etiam, & sanguinis sui pretio, ubi alia ad purpuram via non superest, emere contendunt. Vix fidem ipse mihi impero, cogi ad sceptrum debuisse Principem, nec cogi aliter potuisse, nisi Patriæ periculò. Parum sibi felix videbatur Ungaria, quod Regni per LADISLAUM nomen primò consecuta sit; nisi & LADISLAI esset, ac in Laureato vertice auream pariter coronam videret radiare. Quæ certè magnitudo nunquam celebranda erat orbi, nisi ex hac obscura quærenti latebras umbra. Etenim si tumuisset fastu, si luxu diffluxisset, si ostentare potentiâ, jactare opes, majorum vendicare gloriam, affantis gratiæ aurem, sequi libuisset; quantillum, quotque aliis inferiorem videri LADISLAUM oportuisset, quàm aliorum lux, quàm potentiæ, opumque magnitudo quantacunque LADISLAI speciem obscurâssent. At verò modesta illa animi submissio, illa cultus vultusque in omni vitæ genere modestia, illa apparatus omnis in fortuna tam clara mediocritas LADISLAI magnitudinem sanctimoniæ luculentè adeò subjecit oculis, ut, quem nullum videri ambire observabant, Magnum ad mirarentur.

Verum leve etiamnum est, & vulgare gloriosâ hac obscuritate magnum te in oculis inclaruisse hominum LADISLAE maximè, Ipsius Numinis subire oculum & ad modestæ mensuram umbræ Magnitudinis germanæ laudem cælo referre arbitro est necesse. Deus etiam, etsi unica immensus ipse omnis magnitudinis mensura sit, tamen & per umbram videt, & ex umbra virtutem mortalium dimetitur. Fabula est superstitiosæ vetustatis, quotquot in Licij Jovis aream pedem inferunt viatores, umbram deinceps omnem per vitam non jacere: quin potius ex adverso; quem verò propius Numini germana admoverit sanctimonia

maiores submissi de se animi umbras circum se jact, quibus in perspicacissima illa acie inclarescat. Nimirum aliis longè oculis humana intuetur Deus, quàm hebetes mortalium obtutus de rerum objectarum conditione judicare consueverint: hos externus splendoris fucus, & adscitæ precariò lucis fugitiva imago fascinat: ille relictis hisce sensuum corporeorum crepundiis in fibras sese penetrat, corda inspicit, arcanos animi secessus scrutatur. Videbat itaque Numen perspicacissimum in ipsam ignorantis doctes suas modestiæ LADISLAI obscuritate, quantis LADISLAUM ditasset gratiis: quantas ipse submissiõnis sub umbra occuleret, & occultatione ipsa augeri, cumularique mereretur. Deprimebat se se nativas in umbras in magni conspectu Numinis LADISLAUS, & tantò illustrius in immensa illa luce Magnitudinem patere suam experiebatur. In nihili sui recondebat tenebras, at quantò se recondit ampliùs, tantò altiùs in cœli oculis sanctimoniæ Magnitudine accrescebat. Fuerit igitur Atheneo teste parum sana syderum opinio, spectare ad delicias, si nullus unquam solis radius suo quemquam è peplo attingeret: Sapientiùs longè iudicium fuit LADISLAI, ad veram spectare gloriam humanæ lucis vanissimo splendore non perstringi. Fuerit Alexandri triumphantis species in frondium umbra (quibus currus undequaque vestierat) cum exercitu victricè circumvehi; verior gloria accessit LADISLAO, sincerior accrevit magnitudo, dum omnem terrenæ amplitudinis fastum modestâ se despicientis animi umbrâ orbis oculis subduxit. Nempe ita ferè evenire assolet, ut quæ maximè universo huic obscura apparuerint, hæc eadem in cœlioculis & illustriora sint, & majora, Lunam videte candidissimam noctium faciem per sui incrementa, dispendiâque luminis temporum cursus metientem; an non illa quantum obverso terris vultu deficit, tantum erecta in cœlum facie accrescit? & cum soli proxima extincto penè fidere telluris ab oculis disparuit, quâ cœlos, & solem respicit orbitâ, plenò in lumine refulget. Sed & in solem convertite oculos nitidissimum luminis fontem temporum arbitrum, naturæ veluti animam, is quoque ubi offusis aëri nubibus terris absconditur, an non diminui radiis, penitùsque hebescere lumine videtur? cùm tamen quâ altiores cœli orbitas respicit, non ipse modò luceat, sed & cœlum adeò omne, atque sidera collustrat? Quid Pyropos memorem, & radiantia gemmarum sidera? Quid nitidissimas florum stellas? Equando utraque latiùs diffundunt radios? ecquando effulgent nitidiùs? visuntur jucundiùs? quàm ubi densis circumseptus umbris decor no-

ctis

dis invidia tanquam peplô obvelatur. Non dispare igitur sorte, veræ Magnitudinis æstimator sapientissimus, amatorque LADISLAUS decrescere terris, obscurusque delitere dum ambiit, immensis in conspectu Numinis major apparuit gloriæ, ac sanctimoniam incrementis. Vidit ad confinia Ungariæ totus LADISLAI exercitus prodigium illud humanas excedens vires, dum fidenti è Petra fons, famen è converso laboranti ingens sese cervorum, bubalorumque grex ultrò præbuit manducandum. Et certè quantus erat coram Divino illo oculo LADISLAUS, quàm sibi vilis, tam Deo pretiosus, quantus erat, cujus jam cœlo recepti gloriam tota Natio Ungarica dum inspiceret, celebratissimis altiorem Divis est admirata: cujus sanctimoniam, ut celebrem etiam mortalibus faceret, plurimis à morte prodigiis manifestum orbi effecit Numen, cujus denique gloriam supremi sacrorum Antistitis oraculo Divorum cœtui, ac templis inferri meruit, solemnibus aris, atque hostiis celebrari.

Fruere hac magnitudine tua LADISLAE, Inclytæ Nationis Ungariæ, totiûsque Regni Patrone, cujus solemnis hic dies, & annua tanti nominis festivitas, sœna jam ante Sæcula Romanis in Comitibus honori tuo Magne Hungarorum Rex LADISLAE à summo in terris capite, Urbano Secundo feliciter decreta, sapienter instituta, & in Magnificentissima hac Divi Stephani Basilica, Sapientissimô Senatûs Academici decretô, jam inde ab annis septem supra quinquagenos, publicis Oratorum laudationibus illustrata, ità eorundem nunc torquet ingenia, fatigat consilia, quâ tandem facundiâ, aut beneficiorum parem multitudini, aut æqualem adferant meritis suo Principi gratulationem. Fruere inquam nec erubescere Umbræ encomium gloriæ tuæ, quam omni quondam gloriæ prætulisti. Non ignorabam quam in terris tantopere dilexeras, etiam inter superos unicè in deliciis esse modestiam. Dicent te feliciora ingenia, solem in cancri sidere ad altissima cœli fastigia assurgentem, metientur virtutis tuæ vias immensis cœlorum orbibus, lucem gloriæ, non nisi solis splendoribus definient, Magnitudinem Orientis, occiduaque lucis limitibus complectentur. Tu modò Rex sanctissimè, obsecrare superos, omnia ut Regno tuo, nobis, & Christianæ Religioni, Regni clavum moderante Austria, in cujus provida tutela, Hungariæ Regnum, & nos sumus, eæ infractæ vires, contra inimicas gentes perennent; Age Rex sanctissime, quoniam eam mihi singulari tua benignitate facultatem concessisti, ut eximiam tuæ Ma-

gnitudinis prærogativam verbis exprimere potuerim. En animum meum, tu flammam inijce; en mentem, tu radios tuæ lucis immitte; en cor, tu charitatem accende. Coronidis locò id unum à Te Rex Dive, submissis exoro precibus, ut Oratoris præter morem laudes tuas deprædicantis memor vivas; ne votorum suorum desiderio frustretur. Mihi pro virium mearum mensura (ut paucis multa complectar) sufficit, quòd Magnitudinis tuæ mensuram Modestiae umbram.

D I X I.

O. A. M. D. G.

